

Handläggare
Hanna Karlsson
Socialkontorets stab
Verksamhetsstrateg
08-52304244
hanna.karlsson@sodertalje.se

Yttrande över betänkande "Administrativa sanktioner i socialförsäkringen" (Ds 2025:8)

Södertälje kommun har tagit emot betänkande "Administrativa sanktioner i socialförsäkringen" (Ds 2025:8). Södertälje kommun är positiv till utredningens ansats att skydda socialförsäkringen, förebygga felaktiga utbetalningar och att sanktionsväxla för att fler ska få en konsekvens vid ett felaktigt beteende.

Sammanfattning

Södertälje kommun är positiv till utredningens förslag men önskar att mer information ska kunna delas mellan stat och kommun för att förhindra att kommunala medel utbetalas felaktigt.

Därmed önskar Södertälje kommun mer fördjupade analyser i samband med att slutbetänkandet redovisas. Områdena "konsekvenser och kostnader för kommuner" och "konsekvenser för personer med funktionsnedsättning" behöver belysas ytterligare. Även äldre personers perspektiv bör analyseras. Det är också önskvärt att kommuner får samma verktyg som staten för att lyckas bättre i arbetet mot bidragsbrott. Kommuner behöver bli kompenserade för de ökade kostnader som betänkandets förslag innebär.

Övergripande synpunkter

Södertälje kommun är genomgående positiv till förslagen i betänkandet och bedömer att förslagen kommer få den förebyggande effekt som avses. Möjlighet till sanktion och avstängning är viktiga verktyg för att skydda socialförsäkringen. Genom en sanktionsväxling kommer fler att få en konsekvens vid ett felaktigt beteende och förfarandet blir administrativt enklare än i dagsläget. Det är en rimlig åtgärd att staten beslutar om sanktionering och avstängning utan iblandning från de rättsvårdande myndigheterna, i de flesta fallen. Alla förslag i utredningen tillstyrks därmed.

Södertälje kommun vill i medskick lyfta att det är viktigt att det finns en struktur och ordning där kommuner får information om att en person blivit sanktionerad eller avstängd ifrån en förmån. Det finns annars en risk att kommunens förmåner blir utsatta för bidragsbrott i större utsträckning än idag. De som har ett intresse av att tillskansa sig förmåner de inte har rätt till kommer att gå dit det är enklast. Om statens förmåner sanktioneras finns det en möjlighet att samma personer istället kommer att rikta sina bidragsbrott mot kommunen. Därmed behöver kommuner systematiskt få information. Av den anledningen behöver slutbetänkandet göra en vidare analys av uppgifts- eller informationsskyldigheter mellan staten och kommuner.

Kommuner behöver också få liknande verktyg som staten med möjlighet till sanktioner och avstängning om bidragsbrott ska kunna förebyggas. Kommuner har olika förutsättningar för att förebygga och upptäcka bidragsbrott. Södertälje kommun har lång erfarenhet, goda samarbeten och bred kompetens i arbetet med bidragsbrott. Men alla kommuner har inte det. Det finns en risk när staten höjer sin säkerhet, att kommuner blir utsatta istället. Vissa kommuner kommer bli mer utsatta än andra och ha

sämre förutsättningar att möta de bidragsbrott de utsätts för. Detta eftersom kommunernas storlek, geografiska läge, demografi, erfarenheter och kompetenser varierar stort i landet.

Konsekvenser

11.4.6 Kommunerna

Den konsekvensanalys för kommuner som är gjord inom ramen för detta betänkande är tunn. Södertälje kommun bedömer att kommuner kommer att drabbas av fler konsekvenser av betänkandets förslag än de som nämns. Exempelvis tror kommunen att en skärpning av de statliga bidragen kan innebära att fler med avsikt att tillskansa sig förmåner felaktigt istället kommer vända sig till kommuner. Detta då upptäcktsrisken kommer vara lägre och konsekvenserna mildare. Därmed behövs åtgärder för att säkerställa att kommuner kan bemöta bidragsbrott mer effektivt.

Södertälje kommun bedömer också att fler personer riskerar att behöva stöd av kommuner, både vad gäller rådgivning och av ekonomiskt bistånd än vad som är gällande idag. Detta då sårbara grupper såsom personer med olika funktionsnedsättningar riskerar att göra fel eller utnyttjas av andra att göra fel och på så sätt mista sin försörjning. Detta kommer att öka kommunernas kostnader, vilket betänkandet inte nämner. Kostnader kommer att öka både vad gäller administration och av utbetalat bistånd. Socialtjänstlagen står för det yttersta skyddet för medborgarna och det finns risk att behov av bistånd enligt socialtjänstlagen ökar. Södertälje kommun önskar att slutbetänkandet innehåller en mer nyanserad konsekvensanalys för kommuner med en ekonomisk beräkning.

Södertälje kommun anser att kommuner ska bli kompenserade för de kostnader förslagen medför.

11.11 Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning

De personer som kommuner möter är de mest utsatta i samhället. Det är därför viktigt att det är lätt att göra rätt vad gäller förmåner enligt socialförsäkringsbalken. Kommunens erfarenhet är att regelverken runt socialförsäkringsbalkens förmåner är annat än enkla varför personer med vissa funktionsnedsättningar är extra utsatta för att göra fel oavsiktligt eller för att utnyttjas av andra. Det finns därför en risk att dessa personer undviker att söka förmåner enligt socialförsäkringsbalken eller sanktioneras utan att ha möjlighet att ändra sitt beteende.

Det finns också risk att utsatta personer blir utnyttjade av exempelvis vårdföretag, att uppge behov eller omständigheter som inte stämmer. Det blir då oproportionerligt att det är den enskilda som ska sanktioneras eller stängas av. Detta nämns kortfattat i utredningen, men Södertälje kommun skulle önska en med utförlig konsekvensanalys även i denna del i slutbetänkandet. Samtidigt som socialförsäkringen behöver skyddas finns även grupper som är särskilt utsatta och behöver skydd.

Boel Godner
Kommunstyrelsens ordförande

